

Om den 74-årige Juho Kusti Paasikivi lyckas genomföra en fred mellan Finland och Ryssland, besitter han därmed ett världsrekord som väl knappast kan slås: att vara mannen bakom tre fredsslut.

113056

Paasikivi gjorde sin första insats som fredsstiftare 1926, då han ledde den finska delegation som på den självständiga statens vägnar undertecknade uppgörelsen med den östliga grannen. Föga kunde han ana att vara med två decennier senare då denna traktat efter tunga offer ersattes med nya och hårdare fredsvillkor. Kanske anade han däremot då han den 13 mars 1940 satte sitt namn på prövt och Kreaml att jämviktslaget i vår värld var så labilt att även en sten och frostbiten del därav som en nära framtid åter skulle komma att skakas.

Den gången stod Paasikivi beredd att dra sig tillbaka och skriva sina memoarer, men för att tjäna sitt land fick han skjuta på avsikten. Ödet för honom med stoff till nya kapitler, allt mer dramatiska än de ekonomiska ting krig vilka författarplanerna tidigare koncentrerats. Under mellanåren fram till det nya kriget hann Paasikivi fullborda två delar av memoarerna, och nu håller historien på att fullborda ett post skriptum åt honom av dimensioner som ännu ej kan skönjas.

Juho Kusti Paasikivi är född i Tammerfors, och hans föräldrar bar det svenska namnet Hellstén. Han kom från ett fattigt hem, och som 20-årig student begav han sig till Novgorod för att studera ryska och fullbordade sedan bl. a. i Stockholm och Uppsala sina akademiska studier. För att fortsätta med några data om hans karriär kan nämnas att han började som handelsrådets sekreterare vid lantdagarna och som senator — bl. a. som chef för finansexpeditionen i Edvard Hjelts samlingsenat 1908 — fram till 1914 var han överdirektör i statskontoret, för att då tillträdde befattningen som chef för den stora privatbanken Kansallispankki. Under två årtionden satt han på den posten och tryckte i hög grad sin stämpel på många sidor av Finlands växande ekonomiska och industriella

Dessemellan hade hans politiska tyngd ökat. När Finland 1917 förberedde sin frigörelse var Paasikivi med, och han var en av medlemmarna i den delegation som i Nordens övriga länder notifierade självständighetsförklaringen. Som Finlands förste statsminister — med Svinhufvud som riksförstärare — hade han stort avgörande när det gällde fastställandet av riktlinjerna för den nya staten, och det har också från finlandsvenskt håll vitsordats att han bestämt och visst höll på att den nya regeringsformen skulle innehålla nationalitetsgarantier mannen inom finska högern, samlingsför den svenska minoriteten.

Paasikivi är urkonserverativ och ändock främmande för fardarna och politisk ortodoxi. Som den starke mannen inom finska högern, samlingspartiet, lotade han detta under många år på en konstitutionell och relativt moderat borgerlig linje. Som Finlands minister i Stockholm från 1926 och fram till tiden kort före vinterkriget gjorde han en personlig insats i att samordna den finska utrikespolitiken med de övriga nordiska ländernas. Aldrig torde han dock ha stått hela

höstveckor 1939 då han genom förhandlingarna i Moskva sökte hindra kriget. Han hade vid förhandlingsbordet klängen i öronen av "Vårt land" och "Var Gud är oss en väldig borg", sjungna av tusentals människor den minut hans tåg gled ut från Helsingfors central på sin ödesdigra färd öster ut. När hans mission ändock misslyckades gjordes han ej till syndabock, han hade allas förtroende som förut.

Finska folkets förtroende har Paasikivi, han står också väl till baks hos ryssarna. Det är inte bara att han talar språket som en av dem — när han talar franska däremot är det som Imatrus otimjda for-

VÄRLDSREKORD SOM FREDSTIFTARE

Som en "vål solbränd jultomte" ser Juho Kusti Paasikivi ut, men han säges ha det häftigaste humöret i hela Finland. "Han bär faktiskt en vulkan inom sig."

Den 8 december 1936 överlämnade Paasikivi sina kreditivbrev till kung Gustaf. Här syns han med sjuglasvagnen som bakgrund. Han var sedan finsk minister i Sverige ända till kort före vinterkrigets utbrott.

sa var vällde ur hans mun — han förstär också rysk mentalitet. Det är inte allan givet att återvända från Moskva med 20.000 ton brödsäid nära nog som personlig gåva. Det har i alla fall Paasikivi gjort.

De är den 20 maj 1941, när Paasikivi avgått från sin post som finsk minister i Moskva och gör avskedsbesök hos Stalin, ett samtal som för övrigt räckte en dryg halvtimme. På Stalins uppmaning att delge sina intryck från verksamheten i Moskva erinrar Paasikivi om att ryssarna ej hållit sina förpliktelser om brödsäid-leveranser.

Stalin trycker på en knapp, och inträder chefen för utrikeshandeln Mikojan. Denne bekräftar att ingenting sänts, varpå Stalin ger Mikojan order att omgående börja leverera 20.000 ton som ett personligt bevis på Stalins uppskattning av Paasikivi.

Så sent som den 19 juni, alltså tre dagar före krigsutbrottet, kom finska ångaren "Orion" från Leningrad till Vaasa med en återstod av den hedersgåvan.

Paasikivi ser ut som en brunbränd jultomte, men han har, säger en av hans vänner, det häftigaste humöret i hela Finland — och det vill inte säga litet. Han bär faktiskt en vulkan inom sig. En gång när han satt i Moskva hade en av hans uppdragsgivare inte följt hans anvisningar, berättas det, och

Paasikivi på resande fot: Tre resor till Moskva gjorde Paasikivi hösten 1939 för att förhandla med ryssarna och undvika krig.

fick då ett illegram med de orden att han — Paasikivi — skulle komma hem och sätta en dynamitpatron under hela huset om han inte på annat sätt kunde få fart på vederbörande. I avgörande ögonblick balanserar han emellertid detta sitt personliga temperament med en mycket kall tankeskräpa.

En arbetsmänniska som få är Paasikivi. Han släcker inte lampen förrän klockan halv 2 på natten och är ändå uppe vid halv 9-tiden på morgonen. Förföljd av journalister i Helsingfors, förföljd av journalister i Stockholm vid de många genomresorna har han en gammal klockarkärl till deras yrke från sin ungdom, då han medarbetade på utrikesavdelningen i en Helsingfortidning. Under sin ministertid i Stockholm

läste han dagligen sexton tidningar från första sidan till den sista — alla Stockholmstidningar, några landsortstidningar, finska tidningar, Times, Le Temps, Berliner Börsen-Zeitung och så förstas de ryska som kom hit. Hans historiska vetande är lika stort som hans historiska bibliotek, och i likhet med många andra herrar av sin generation är han en stor beundrare av Bismarck, som han kan utan och innan.

Och nu har han suttit på Grand Hôtel i Stockholm, enligt eget vittnesbörd enbart för att läsa böcker. Läsa böcker... ja, det har han också gjort: redan första dagen kunde man finna amerikanen Scotts nyutkomna arbete om vad som sker i Sovjet på hans skrivbord. Men han har också hunnit med mycket annat, som hittills endast givit upphov till krusningar på den internationella nyhetsmarknadens hav, men som i en framtid med säkerhet kommer att återfinnas i urkunderna om den finska diplomatien.

Liksom så många gånger förut har ministern sin maka med, fru Allt Paasikivi, som dock måst tillbringa en del av sin tid under röntgenkamerorna på Röda korsets sjukhem till dess läkarna i lördags var färdiga med sin undersökning och rådde henne att komma tillbaka för fortsatt behandling i vår. "I vår, när himlarna blir vackra, då flyger jag åter", som fru Paasikivi själv säger. Hon hör samman med maken på ett alldeles särskilt sätt, säger någon. När han hösten 1939 ensam for på förhandlingsfärden till Moskva försummade han inte att varje dag ringa sin maka hemma i Helsingfors.

— Nu skall jag fara hem och lägga patiens — så påstås Paasikivis sista ord ha varit till Molotov i maj 1941 när han gjorde avskedsvisit och värdens frågade den finska diplomaten vad han skulle ta sig för.

Kanske får han tillfälle att upprepa orden när missionen denna gång är avslutad.

Men om han får tid att sätta sitt beslut i verkställighet, om finsk diplomati har råd att avvvara den krafttillgång som Paasikivi trots sin höga ålder besitter, ja, det är en annan historia.